

Đạo Phật và truyền thống "Tôn sư trọng đạo - tri ân, báo ân"

ISSN: 2734-9195 08:10 19/11/2025

"Tôn sư trọng đạo" trong đạo Phật là lời nhắc dịu dàng về lòng biết ơn và sự tỉnh thức. Biết ơn thầy là biết ơn người thấp sáng con đường; trọng đạo là gìn giữ ngọn đèn Chánh pháp trong chính tâm mình.

Tháng 11 về, hương tri ân nhẹ bay trong gió. Ở nơi đâu có tiếng chuông chùa ngân, nơi đó dường như lòng người lại khẽ lắng xuống, để nhớ về những bậc Thầy đã dạy ta biết cách nhìn đời bằng con mắt của từ bi và trí tuệ. "Tôn sư trọng đạo" – bốn chữ giản dị mà chứa đựng cả một trời đạo nghĩa, là ngọn đèn sáng dẫn đường cho bao thế hệ trên hành trình tu học.

Người Thầy - người thấp sáng con đường tâm linh

Trong đạo Phật, người thầy được gọi là Thiện tri thức – người bạn lành, người chỉ cho ta thấy lối ra khỏi những mê mờ của cuộc sống. Thiện tri thức không chỉ dạy cho ta điều hay lẽ phải, mà còn khơi dậy trong ta hạt giống tỉnh thức, để tự mình nhận ra chân lý.

Đức Phật từng dạy Tôn giả A-nan: *"Thiện tri thức là toàn bộ đời sống phạm hạnh"* (Tương Ưng Bộ).

Có lẽ vì thế mà trong tâm người học trò, hình ảnh vị thầy luôn hiện lên đầy ân nghĩa, một lời dạy nhẹ, một ánh mắt khuyên răn, hay chỉ một lần chỉ lối cũng là phước lành lớn. Bởi nhờ đó, ta biết cúi đầu, biết sửa mình và biết đi đúng con đường chánh pháp.

Kính thầy trong đạo Phật không phải là sự tôn sùng mù quáng, mà là sự tri ân từ hiểu biết. Kính thầy, vì nhờ thầy ta được thấy Đạo. Nhưng cũng phải biết lắng nghe bằng trí tuệ, để lời dạy ấy được nở hoa trong chính tâm mình.

Trọng đạo - kính Pháp như kính Phật

Nếu người thầy là ngọn đèn dẫn đường, thì Đạo chính là con đường đưa ta đến bờ an lạc. "Trọng đạo" nghĩa là đặt chánh pháp lên trên hết, tôn trọng giáo lý

của Như Lai như chính thân mạng mình.

Trong Tứ Y Pháp, đức Phật dạy: “*Y pháp bất y nhân – nương pháp, không nương người*”.

Bởi dù vị thầy có khả kính đến đâu, điều quan trọng nhất vẫn là Pháp, là chân lý vô ngã, vô thường, là con đường của giới, định, tuệ. Người học đạo cần luôn hướng về chính pháp, lấy đó làm thầy, làm nơi nương tựa.

Đức Phật từng căn dặn: “*Hãy tự thắp đuốc lên mà đi, lấy Pháp làm ngọn đèn soi sáng cho mình*” (Kinh Đại Bát Niết-bàn).

Trọng Đạo, là biết lắng nghe, hiểu và thực hành, không để lòng tin trở thành mê tín, không để kính ngưỡng trở thành lệ thuộc. Đạo Phật không dạy con người quỳ lạy, mà dạy biết đứng lên bằng trí tuệ của chính mình.

Tôn sư trọng đạo - hòa quyện giữa tri ân và trí tuệ

“Tôn sư” là tri ân; “trọng đạo” là trí tuệ. Hai điều ấy không thể tách rời. Có tri ân mà không có trí tuệ, ta dễ mù quáng; có trí tuệ mà thiếu tri ân – tâm ta khô lạnh, vô tình.

Trong lời Phật dạy, biết ơn và báo ơn là phẩm hạnh cao quý nhất của người con Phật. Biết ơn thầy, người gieo duyên cho ta được gần với Pháp. Báo ơn thầy,

bằng cách hành trì đúng Pháp, sống đúng với đạo lý mà thầy truyền trao.

Người học trò không chỉ báo đáp thầy bằng vật chất, mà chỉ có thể đáp bằng con đường tu tập chân thật của chính mình. Mỗi khi ta giữ giới, hành thiền, nuôi dưỡng tâm từ, ấy là lúc công ơn thầy được đền đáp một cách sâu sắc nhất.

Giữ ngọn lửa tri ân giữa cuộc đời hiện đại

Giữa nhịp sống hối hả hôm nay, dường như khái niệm “người thầy” đang dần thay đổi. Thầy không chỉ là người đứng lớp, mà có thể là một giảng sư, một bậc tôn túc, hay một người bình dị đã khơi sáng cho ta niềm tin giữa cuộc đời.

Nhưng dấu hình thức có thay đổi, thì tinh thần tôn sư trọng đạo vẫn là cội nguồn của đạo đức và nhân cách. Bởi khi biết tri ân, con người sẽ không kiêu ngạo; khi biết trọng đạo, ta sẽ không lạc đường.

Trong mùa hiến chương, khi nhìn lại, mỗi người con Phật hãy tự hỏi:

- Ta đã thật sự tri ân người thầy tâm linh của mình chưa?
- Ta đã hành đúng chính pháp mà thầy dạy chưa?

Nếu câu trả lời là “ta vẫn đang cố gắng mỗi ngày”, thì ấy đã là đóa hoa tri ân đẹp nhất dâng lên thầy, không phải bằng hương hoa vật chất, mà bằng hương giới, hương định, hương tuệ.

Kết luận

“Tôn sư trọng đạo” trong đạo Phật là lời nhắc dịu dàng về lòng biết ơn và sự tỉnh thức. Biết ơn thầy là biết ơn người thắp sáng con đường; trọng đạo là gìn giữ ngọn đèn chính pháp trong chính tâm mình.

Giữa thế gian nhiều biến động, nếu mỗi chúng ta giữ được tâm tri ân, tâm khiêm cung, tâm tu tập – thì dù thầy ở đâu, ánh sáng của thầy vẫn tỏa rạng trong ta.

Và đó chính là cách đẹp nhất để tỏ lòng tôn sư trọng đạo, không chỉ trong một mùa tri ân, mà trong suốt hành trình hướng tới giác ngộ của mỗi người con Phật.

Tác giả: **Khánh Trần - Diệu Pháp**